

SEMPERVIRENS.

No. 47.

VRIJDAG 21 NOVEMBER 1890.

19e Jaargang.

Prijs per Jaarg., fr. per post, f 4.90. Voor het buitenland f 5.90. Uitgever M. M. OLIVIER, Amsterdam.

ИНОУД: Drie Treur-Iepen. — Een bruidsbouquet en nog iets, met een afbeelding. — Dubbelbloemige *Tropaeolum's* voor winterbloei. — *Stephanophysum longifolium*. — Uit de bergstreken van Indië, VIII. — Ingezonden: Nog een druivenkassen, enz. — Het *Chrysanthemum*-feest te Amsterdam. — Ned. Maatschappij voor Tuinb. en Plantkunde. Vergadering der vaste Commissiën, op Woensdag 12 Nov. ll. — Boekaankondiging. — Verschillende mededeelingen.

Drie Treur-Iepen.

EEN der fraaiste boomen in den Leid-schen Akademietaun is zonder twijfel de groote Treur-Iep, die, op het plein voor de achzijdige kas, steeds den bezoekers van den Hortus in den zomer een aangenaam en zeer gewaardeerd lommer biedt, zoodat de bank die er onder staat, van het vroege voorjaar tot laat in den herfst op fraaie dagen maar zelden leeg staat.

Kan deze boom in monumentaal voorkomen niet wedijveren met den wijd en zijd bekende grooten Treurbeuk, dicht bij de Victoria-kas, in regelmatige schoonheid wint hij het weer van dezen, in zwaarte van den stam staan ze ongeveer gelijk, terwijl, als mijne berekening niet zeer onjuist is, de Iep ouder is.

Deze boom is hier gecatalogiseerd als *Ulmus americana pendula*; ik zou er echter geen eed op durven doen dat deze soortnaam juist is; de één zegt ja, de ander betwijfelt het, en als men weet welk een schromelijke verwarring er in de nomenclatuur der Iepen heerscht, zal men zich er niet over verwonderen, dat dit maar niet door een machtwoord is uit te maken. Het beste is nog, zoover het niet bepaald met de wetenschappelijke diagnosen in strijd is (en deze stemmen ongelukkig ook niet altijd overeen), de namen te behouden onder welke zij 't meest algemeen voorkomen, daar men anders gevaar loopt de verwarring nog grooter te maken.

In den zomer gelijk deze boom, op een afstand gezien, een wel niet zeer hoogen, maar breeden groenen koepel, en dit karakter behoudt hij, ook als men er vlak voor staat.

Vroeger was hij door andere boomen vrij dicht omringd; één voor één hebben die echter voor hem moeten wijken, het eenige middel om een fraaien en krachtig groeien-

den boom goed tot zijn recht te doen komen. Alleen aan het Zuid-Oosten heeft hij een anderen zeer fraaien boom in zijn onmiddelijke nabijheid. Dezen echter moet hij dulden; 't is een fijnbladerige Beuk (*Fagus sylvatica asplenifolia*), in zijn soort niet veel minder fraai; een statige piramide, waarvan het jammer is dat hij niet volkomen vrij staat.

Inderdaad kan deze Iep, een kleine veertig jaren geleden reeds een groote boom; als type beschouwd worden van een fraaien treurboom, inzonderheid voor groot terrein. Ik heb hem daareven eens gemeten, en dit gaf de volgende getallen.

De wildstam (de voet tot op de plaats der duidelijk herkenbare enting), die, een Meter boven den grond, een omtrek heeft van 1.60 Meter (dus een middellijn van 53 cM.), is tot aan de plaats der enting 2.60 M. hoog, terwijl de geheele boom ruim 6 Meter hoog is. Zware armen splitsen zich in alle richtingen in een aantal takken, die weder vertakt, tot op den grond zouden reiken, als ze niet jaarlijks tot op pl. m. 1 Meter van den grond ingekort werden.

Staat men er onder, dan maakt het geheel den indruk van een hoog, zeer dicht, maar toch luchtig koepelgewelf, niet zóó dicht echter dat het er donker onder is, zoodat men zich er veel aangenamer onder gestemd voelt, dan onder een dichten, maar donkeren Treur-Esch. De oppervlakte, welke de kroon beslaat, heeft een omtrek van 27 Meter, een diameter dus van 9 Meter.

Toen ik dezen boom het eerst leerde kennen, stond er een cirkel omheen van zoogenaande Iepeveeren, die vrij hoog opgeschoten waren, en dus den lengtegroei der nederhangende takken belemmerden. Ook was, dank zij het naïeve stelsel, hetwelk hier gedurende een jaar of wat werd gehuldigd, dat men namelijk de boomen volstrekt niet moet snoeien ¹⁾, een aantal takken recht

¹⁾ Er is zeker niets, waaruit duidelijker blijkt hoe zeer de theorie, wanneer ze niet door ervaring ter zijde gestaan wordt, in de praktijk kan falen. Laat een boom groeien gelijk zijn natuur dit mede brengt, vermink hem niet door hem jaarlijks zijn jonge takken te benemen; het spreekt toch van zelf dat hij dan het beste tot zijn recht komt, en zich in zijn

opgegroeid, zoodat de boom vrij wel op het punt was om zijn karakter als treurboom te verliezen. Ook wist ik, toen het bleek dat dit beginsel niet was vast te houden, niets spoediger te doen, dan die heesterachtige Iepen op te ruimen en al het rechtop groeiende hout, deels reeds vrij dikke takken, er uit te doen hakken, tevens de hangende takken goed inkortende.

Den boom werd op die wijze een heel pak uitgetrokken, maar in de cultuur en in die der boomen inzonderheid, geldt ook het spreekwoord »aux grands maux les grands remèdes«, 't welk men gewoonlijk vertaalt met ons: »zachte meesters maken stinkende wonden«, en, keek men ook aanvankelijk wat vreemd op, toen die boom, nog kort geleden zoo rijk aan takken en zoo gezellig door lagere heesters omgeven, daar nu zoo kaal en geplunderd alleen stond, eer twee jaren verder waren bleek het reeds duidelijk dat er van toen af maar de hand aan moest gehouden worden, om hem krachtiger 'en fraaier te doen worden dan men zich aanvankelijk kon voorstellen. En zie hem nu eens!

Voor treurboomen — dit in het voorbijgaan — zijn twee dingen noodzakelijk: eerstens dat ze geheel vrij staan, en voorts dat ze jaarlijks met eenige zorg onderhouden worden. Ook de oudste boom kan daar niet buiten.

Nog een paar andere Treur-Iepen wil ik bij deze gelegenheid recht doen wedervaren, daar ze zeker als Treurboomen zeer verdienende in aanmerking te komen. Het zijn twee variëteiten van de zoogen. Berg-Iep (*Ulmus montana*), die door sommigen ook *Ulmus scabra* wordt genoemd, namelijk *Ulmus*

ware schoonheid zal ontwikkelen". Zeker dit klinkt heel aardig, maar in de praktijk is het toch heel wat anders. Treurboomen b.v. zijn in den regel (enkelen, bijv. de Treurwilg en sommige Berken, uitgezonderd) toevallige uitzonderingen, die alleen door enting in stand kunnen gehouden worden. Meestal hebben ze een sterke neiging om weer tot den oorspronkelijken, rechtop groeiende vorm terug te gaan; dit blijkt uit verscheidene takken, die volstrekt geen aanleg toonen om te gaan hangen, maar die stevig zijn en rechtop groeien. Laat men hier aan de natuur vrij spel, dan, zeker, zal men den boom plezier doen, maar hij zal aan die rechtopgroeiende takken zoo veel goed doen, dat er niet of te weinig meer overschiet voor de nederhangenden, die dan ook gaandeweg sterven. Hier faalt die theorie dus op in 't ooglopende wijze.

En voor gewone boomen en heesters is ze evenmin geldig. Voor boomen in groote parken, die volkomen vrij staan en ruimte genoeg hebben gaat die regel op, ook voor vele heesters, die in hetzelfde geval verkeerden. Voor gewone tuinen zou ze slechts leiden tot wildernissen.

montana pendula en *U. montana serpentina*.

Van de eerste heb ik hier een kloeken, ofschoon nog jongen kroonboom, van den andere een eenzijdige — ja, hoe zal ik zeggen: een eenzijdige piramide, maar dat zou onzin zijn, laat het dus een eenzijdige treurboom heeten.

De ontwikkeling van de *Ulmus montana pendula* is inderdaad zeer fraai, daar die aan regelmatigheid niets te wenschen overlaat en van een kroonboom met hangende takken wenscht men dit. Deze jonge boom met een stam van ruim 2 Meter hoogte en 10 cM. dikte, moest verleden voorjaar verplant worden. Nu, daar was hij nog niet te oud voor, maar ik had gaarne dat hij het er zoo goed mogelijk afbracht. Hij werd met meer dan gewone omzichtigheid behandeld, en het was een lust hem in den zomer te zien met zijn kroon van 2 Meter diameter. Waren de bladeren mogelijk een beetje minder talrijk, misschien ook iets kleiner dan gewoonlijk, niemand kon toch eenigen stilstand aan hem zien, en hij strekte de zeer in 't ooglopende plek waar hij stond, van het eerste oogenblik dat de knoppen beginnen te ontbotten, tot sieraad.

In het vroege voorjaar van dit jaar wemelden de takken van dichte bundels bloempjes, weldra vruchtjes, zóó dicht, dat de kroon een gesloten schaduw afwierp, en het, op een afstand gezien, scheen alsof hij reeds volop in jong blad stond. Nu, kaal werd hij dan ook niet meer, want nog waren de vruchtjes op verre na niet afgevallen, toen de bladeren zich reeds ontplooiden. Hij toonde zich dus een echte voorjaarsbode.

De goed hangende takken zijn betrekkelijk stevig, de bladeren groot en donkergroen, daarbij veel scherper nog op het gevoel dan die van den gewonen Iep. Geen enkele tak groeit onregelmatig uit, of op; bijna zou men kunnen zeggen dat ze in stevigheid, lengte en houding allen aan elkaar gelijk zijn.

Op een vooruitspringend punt, of in een groot grasveld maakt deze treurboom ongetwijfeld een zeer goed effect, maar ook voor kleiner terrein, daar, waar men een zindelijken, fraaien boom wenscht om onder te zitten, zal hij zeker goed op zijn plaats zijn.

Wanneer men de takken aanvankelijk wat intopt, om het hoofdtakgestel dichter te maken, en men, wanneer ze een zekere lengte bereikt hebben, ze door een ijzeren ring ophoudt, zal men zeker een dicht en fraai loofgewelf verkrijgen, dat men, zoodra het een voldoende uitgebreidheid heeft verkre-

gen, wijs zal doen jaarlijks behoorlijk in te korten. Opgaande takken schijnt deze variëteit niet te maken; mochten die eventueel verschijnen, 't geen altijd zeer goed mogelijk blijft, dan zal men weldoen ze in het eerstvolgende voorjaar zoo dicht mogelijk bij den ouderen tak of den stam, waar ze uit kwamen, af te snijden. Men bedenke wel dat de hoogste takken steeds de meeste sappen tot zich trekken, in gevallen als dit natuurlijk ten nadeele der lagere. —

Een heel ander voorkomen heeft — hier althans — de *Ulmus montana serpentina*, die met hetzelfde recht *pendula* zou mogen heeten. Ook deze boom wordt door hen, die hem kennen, zeer gewaardeerd. Wordt hij op hoogstam geënt (denkelijk doet men het ook wel) dan zal hij ook wel een keeplvorm aannemen, maar denkelijk niet zoo regelmatig als de *pendula*, en daarom schijnt hij voor een onregelmatigen vorm beter geschikt. Ook hiervan moest in dit voorjaar een veel zwaarder exemplaar dan de daareven genoemde, hier verplant worden, maar deze gaf aanvankelijk minder hoop op een goeden uitslag; immers tot ver in Juni bleef hij volstrekt bladerloos. Toen echter kwam er leven in, en in September stond hij betrekkelijk goed in blad. Deze is geheel éenzijdig, evenals dit veelal met den *Treurbeuk* het geval is, en daarom bijzonder geschikt om aan sommige partijen een echt schilderachtig voorkomen te geven. Zijn takken hangen laag naar beneden en hebben een eenigszins heen en weer gebogen, men zou zeggen een slangachtig voorkomen, niet genoeg echter om den naam volkomen te wettigen. Dit doet nu echter weinig ter zake, als de boom maar goed is.

Dr. Dieck, die tot hen behoort, die aan den soortnaam *scabra* de voorkeur geven, voegt, in den *Catalogus* van zijn *Arboretum* te Zöschen, bij Merseberg, achter den naam *Ulmus scabra serpentina*, *Ulmus scampstoniensis* als synoniem, terwijl deze laatste naam in den *Catalogus* der *Muskauer Baumschulen* afzonderlijk vermeld wordt.

In zijn *Arboretum muscaviense* beschrijft Petzold de *Ulmus scampstoniensis* mede afzonderlijk, er bij voegende dat Loudon dezen Iep, die van Scampston, in Yorkshire, afkomstig schijnt te zijn, als een variëteit van *scabra* beschouwde, met welke meening hij zich echter niet kan vereenigen. Het schijnt dus dat Dr. Dieck ten onrechte dezen naam als synoniem bij *U. montana serpentina* voegde, in welken twijfel ik nog versterkt wordt door hetgeen Petzold nog laat volgen.

Als *U. scampstoniensis pendula*, zegt hij, ontvangen wij uit de *Travemünder Baumschulen* een Iep met fraaien, hangenden habitus, die echter van onze *U. montana pendula* nauwelijks te onderscheiden is.

Deze zal denkelijk de hier bedoelde zijn.

Om echter door die namen niet van de wijs gebracht te worden, zal het, gelijk ik boven reeds opmerkte, verkieslijk zijn zich te houden aan die, waaronder ze in onze kweekerijen voorkomen. W.

Een bruidsboekje en nog iets.

(Met een afbeelding.)

In het laatste nummer van het *Weekblad voor Bloembollencultuur* wordt gezegd dat wij onlangs als ons gevoelen te kennen gaven dat de tuinbouw ten onzent alleen behoorlijk voor den dag kan komen, waar het bol- en knolgewassen geldt. Indien wij iets geschreven hebben, waaruit men dit zou kunnen opmaken, dan hebben wij het zeer zeker zóó niet bedoeld. Als we ons niet vergissen, dan wenschten wij te doen uitkomen dat het zwaartepunt van onzen handel in tuinbouwvoortbrengselen, *met het buitenland*, voor een overwegend groot deel gezocht moet worden bij de bol- en knolgewassen. Wij konden en mochten toch niet voorbijzien wat op allerlei ander gebied gedaan wordt. Hebben wij er niet, misschien tot vervelens toe, op gewezen van hoeveel gewicht voor ons land de boomkweekerijen en zaadteelderijen zijn, die evenzeer op belangrijke cijfers van uitvoer kunnen wijzen?

In onze havensteden trekken de overgrootste stoomschepen, die aanzienlijke ladingen af en aanvoeren, naar en van de verst afgelegen deelen van den aardbol, het meest de aandacht, maar het zou verkeerd zijn, en van weinig doorzicht getuigen, de binnenlandsche scheepvaart voorbij te zien.

In het tuinbouwwak onderschatte men evenmin al wat dienstig is om de producten te brengen in de handen der verbruikers. Ook zie men niet voorbij, dat onze bloemisterijen voor een groot deel, zóó niet met de grootste, dan toch met de beste, uit het buitenland kunnen vergeleken worden.

Maar planten zijn nu eenmaal ongeschikt om verre reizen te maken en indien afstanden al geen overwegend bezwaar opleveren, dan drukken toch de kosten van vervoer te zwaar op de prijzen.

Wij hebben het meermalen uitgesproken en herhalen bij deze gelegenheid, dat de hedendaagsche kweker zijn afzet moet vinden, niet bij de eigenlijke groote plantent liefhebbers, maar bij de groote menigte van